

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

Т.В. Андросова, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

П.Л. Гринько, асп. (*ХДУХТ, Харків*)

ПРОБЛЕМИ ПІД ЧАС ВИЗНАЧЕННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКІВ

Фінансова криза, що відбувається в економіці України, припускає істотні зміни у взаємовідносинах банків із суб'єктами господарювання. Це пояснюється високою ризикованістю банківської діяльності, яка, головним чином, пов'язана з умовами і результатами діяльності його клієнта. Основною проблемою при використанні методик оцінки якості потенційних позичальників є неефективний підбір показників, необхідних для проведення їх об'єктивної оцінки, оскільки саме від них залежить результат аналізу фінансової звітності підприємства, а, отже, і група ризику, до якої будуть надалі віднесені позичальники. Слід зазначити, що коефіцієнти, які використовуються для аналізу, не завжди можуть дати об'єктивну характеристику фінансового стану позичальника у зв'язку з інфляцією та специфікою діяльності позичальника залежно від галузевої приналежності.

Згідно класифікації, запропонованої професором І.В. Вишняковим, підходи до оцінки кредитоспроможності позичальників можна розділити на класифікаційні моделі та моделі на основі комплексного аналізу. З класифікаційних моделей виділяються прогнози, які дозволяють диференціювати позичальників залежно від вірогідності банкрутства, і рейтингові, які групують позичальників залежно від їх категорії. Недоліками класифікаційних моделей, на наш погляд, є їх замкнутість на кількісних показниках (тобто не враховується вплив «якісних» факторів), висока чутливість до невірогідності початкових даних, громіздкість при використанні статистичних галузевих і міжгалузевих даних, довільність вибору системи кількісних показників. Ці моделі лише частково дозволяють кредитним експертам банку зробити висновок про можливість надання кредиту.

В рамках комплексних моделей аналізу поєднуються кількісні та якісні характеристики позичальника. Можливість аналізу якісних показників в Україні обмежена через відсутність єдиної нормативної бази за галузями економіки. Немає і галузевих довідників або класифікаторів, що дозволяють достовірно віднести ту або іншу

організацію-позичальника до певного класу кредитоспроможності з урахуванням її галузевих особливостей. Українські комерційні банки спираються в основному на власну інформаційну базу, приділяючи велику увагу репутації позичальника, його кредитній історії, а не фінансовим можливостям.

У зв'язку з вищевикладеним, нами пропонується створити єдину українську нормативну базу для визначення кредитоспроможності позичальників, ввести доступні широкому колу осіб рейтинги господарюючих суб'єктів, удосконалити методики визначення кредитоспроможності, що включають певний набір приватних показників і розрахунок інтегрального показника, який враховує вплив на кредитоспроможність комерційних організацій різних кількісних і якісних показників. Опис процесу видачі кредиту потенційному позичальнику пропонується проводити в табличному вигляді – Технологічній карті, що представляє собою один із видів функціонально-технологічних документів, в якому описується процес як послідовність дій (технологічних операцій) для вирішення конкретного завдання.

Використана в аналізі кредитоспроможності інформація, на нашу думку, повинна володіти наступними основними рисами: повнотою, достовірністю, доступністю, оперативністю. Як правило, на практиці жодне з джерел інформації не являється в достатній мірі повним, оскільки лише на основі комплексного вивчення і оцінки даних різних джерел інформації аналітик може зробити обґрунтовані висновки щодо можливості надання кредитних ресурсів. Ігнорування тих або інших джерел інформації може позначитися на рівні ризику кредитування у бік його збільшення. В ході аналізу, що проводиться, інформація, використана аналітиками, не повинна обмежуватися даними суто бухгалтерського обліку і звітності, оскільки це звужує можливості аналізу кредитоспроможності. Необхідно також розглядати показники, що характеризують стан ринку ресурсів, використаних у виробництві продукції (виконанні робіт, наданні послуг); характеристики головних конкурентів в галузі; стан і передумови розвитку політичного, економічного та податкового середовища в цілому по країні і в регіоні; кредитну політику держави на найближчу перспективу.